

Den faglige baggrund

laen@landbrugsavisen.dk • tlf: 3339 4740 • sbu@landbrugsavisen.dk • tlf: 3339 4743
Henning Laen Sørensen & Stig Bundgaard redigerer 'Den faglige baggrund'

Forskere, konsulenter, landmænd eller andre med landbrugsfaglig baggrundsviden kommenterer og uddyber under "Den faglige baggrund" aktuelle faglige nyheder.

V-ploven ved start på dræningen efter opgravning med rende-graver.

Med den lodrette L-drænplov er HS Dræning i stand til at nedlægge drænrør med filtersand i samme arbejdsgang.

Finsand og dræning er en svær kombination, fastslår specialkonsulent Janne Aalborg Nielsen, Videncentret Planteproduktion, og Michael Stokholm, Danske Maskinstationer og Entreprenører, der samarbejder om landsforsøget.

Drænrør og drænmøtoder testes i nordjysk sand

Mangeårigt landsforsøg på Birkelse skal give viden om dræning af finsandet jord.

Af Lars Bødker Smitt

Ældre og nyere dræn. afvander over halvdelen af det danske landbrugsareal, og alligevel er forsøg med forskellige drænmøtoder meget sjældent udført. Men nu sker det, nemlig på Birkelse ved Åbybro, hvor JSJ Agro I/S stiller en mark til rådighed for et landsforsøg, som gennemføres af Videncentret Planteproduktion i samarbejde med Danske Maskinstationer og Entreprenører.

»Før i tiden stod Hedeselskabet for en stor del af drænarbejdet, men siden blev det en opgave, som primært ligger hos private entreprenører og maskinstationer. Firmaerne er dygtige til det, men de har naturligvis en kommerciel interesse, og der er behov for uvidelig rådgivning inden

for dræning. Det er i det lys, man skal se landsforsøget,« siger specialkonsulent Janne Aalborg Nielsen, Videncentret Planteproduktion.

Hun understreger, at spørgsmålet om sandindtrængning i drænrør kun er et ud af en række aktuelle emner omkring dræning, der er brug for at undersøge med forsøg.

»Jeg håber, vi får mulighed for at tage flere problemstillinger op hen ad vejen - også i andre dele af landet. På mange marker er effektiv dræning vigtig for at bevare udbyttet, og vi vil gerne sætte fokus på betydningen af dræning. Forsøget her skal også bruges til markvandingsarrangementer i de kommende år.«

Standard for filtre

Forsøgsarealet på Birkelse har et tyndt muldlag oven på finsand, og nederst er der blåler. Arealerne er drænet i forvejen, men de eksisterende drænblokeres i forsøgsperioden. Forud for landsforsøget er der 20 steder i marken udført teksturanalyse i dybden.

»Netop finsandet jord har vi ledt efter til forsøget, fordi det er på den jordtype, at risikoen, for at drænen stopper til med sand, primært er til stede. Vi vil gerne afprøve effekten af de forskellige typer af filtre omkring drænrørene for at se, hvor åbent filteret kan være, før drænen stopper til på grund af sandaflejringer,« siger Janne Aalborg Nielsen.

»Rørene betegnes PP 450, 700, 1000 og 1200, hvor det højeste tal står for den største åbning i filteret. Der er europæiske standarder for filtertyperne, så når man eksempelvis bestiller en PP 700, så skal drænrøret leve op til kravene, og filteret skal være det samme, hvad enten det kommer fra Holland eller Tyskland. Det er vigtigt, at landmændene kan stole på det. I forsøget er der udtaget prøver af de forskellige filtertyper, som senere sendes til analyse.«

Mere regn øger behovet

»Generelt bliver der ikke dræ-

net nok i dansk landbrug,« vurderer Michael Stokholm, Danske Maskinstationer, som deltager i forsøget på Birkelse.

»På nogle bedrifter, især godserne, bliver der gendrænet systematisk, men ellers vælger de fleste landmænd at reparere de eksisterende dræne, når de går i stykker. Men med det klima, som vi er på vej til med stadig flere kraftige regnskyl, bliver det jo endnu vigtigere, at drænen kan afvande markerne.«

Ifølge Klaus Aage Bengtson, der er medejer af Nordkær Dræn I/S, koster det 17 kroner pr. løbende meter at få nedlagt filterdrænrør type PP 1000 med 80 millimeter-åbning. Ved 20 meters afstand nedlægges i alt cirka 625 meter drænrør pr. hektar, og drænpriisen pr. hektar bliver dermed 10.625 kroner.

Desuden gennemfører JSJ-agro selv et forsøg med dræning af marker, hvor problemet ikke er finsand men derimod klæg og silt, som det er svært at dræne i.

Hvor åbent skal drænfilteret være?

Af Lars Bødker Smitt

Det primære formål med landsforsøget er at få mere viden om, hvor åbent filteret omkring drænrørene kan være, uden at der opstår problemer med sandindtrængning i drænrørene med tilstopning til følge.

Stor åbenhed i drænfilteret er ønskeligt for at lede så meget vand væk som muligt. Men hvis et meget åbent drænfilter anvendes på en meget finsandet jord, stiger risikoen for, at drænrørene sander til.

Marken på Birkelse består af et tykt lag af finsand under muldlaget og med blåler i bunden.

Der afprøves drænrør med fire tætheder i filteret, nemlig PP 450, 700, 1000 samt 1200. Det højeste tal angiver det mest åbne filter.

Drænrørene lægges ned uden opgravning med en V-drænplov fra Nordkær Dræn I/S og med en lodret L-plov fra HS Dræning. I landsforsøget afprøves også dræning med L-plov og plastrør uden tæppefilter, såkaldte nøgne rør, men med filtergrus. Filtergrus køres ned samtidig med, at det nøgne drænrør pløjes ned. Dette er en specialløsning,

som HS Dræning har udviklet. Endelig indeholder forsøget også et forsøgsled med traditionel dræning med gravekasse, nøgne rør og filtergrus omkring drænrøret, som udrøres af Øland Entreprenørforretning.

Landsforsøget består på den måde af ti led, der lægges ud med tre gentagelser. De drænes ud til åbne grøfter.

Drænene ligger med 20 meters indbyrdes afstand, de er 220 meter lange, og de ligger i cirka 80 centimeters dybde. Marken er drænet i forvejen, men de eksisterende drænblokeres i forsøgsperioden for ikke at forstyrre forsøget.

De fleste drænrør har sædvanligvis 80 millimeter åbning i diameter, men i forsøget bruges drænrør med 100 millimeter åbning for at give plads til tv-inspektion af rørene med et kamera, som det kendes fra kloakinspektion.

Resultaterne af landsforsøget med dræning ventes at komme løbende over de kommende otte-ti år.

Læs mere
om dræning på www.landbrugsinfo.dk - dræning

Forsøgsværten har masser af vand

»Vi har store problemer med overskudsvand, og vi dræner og reparerer dræne to-tre måneder om året. Det har stor værdi for os at blive klogere på dræning.«

Det siger Jens Jungersen, driftsleder og medejer af driftsfællesskabet JSJ-agro I/S. Selskabet driver knap 2.200 hektar - herunder blandt andet Birkelse.

»Der skal være kartofler, når drænforsøget er anlagt, og det er faktisk den metode, vi altid bruger. Vi dyrker årligt cirka 275 hektar med kartofler, og forinden går vi drænene igennem på hele kartoffelarealet med reparation, spuling osv. På den måde kommer vi rundt hvert femte år, men vi dræner naturligvis også andre steder, hvor der er behov,« siger driftslederen.

Desuden gennemfører JSJ-agro selv et forsøg med dræning af marker, hvor problemet ikke er finsand men derimod klæg og silt, som det er svært at dræne i.

»Det er gammel havbund, og vi plejer at dræne på traditionel vis med opgravning

»Vi dræner to tre måneder om året,« siger driftsleder Jens Jungersen, JSJ-agro I/S. Foto: Jens Tønnesen

og drænkasse for at bryde de vandstandende lag mest muligt. Men nu prøver vi med forskellige kombinationer af gravefri dræning med filterrør eller filtersand omkring drænrørene. Vi bruger de samme tre firmaer og maskiner, som i landsforsøget,« siger Jens Jungersen.

»Det er billigere at dræne uden at grave op, så vi er naturligvis spændt på, hvad der virker bedst. Og vi vil simpelthen vælge at dræne med den metode, hvor der kommer mest vand ud af drænrøret.«

l/b